

DÂRÜLBEDÂ'İ

sillleri de hazırlıksız olarak veriyordu. Belediye Meclisi'nin 1 Kasım 1920'de yaptığı toplantıda kurum için yeni bir yönetmelik hazırlandı ve Dârülbédâyî yalnız bir tiyatro topluluğu olarak kabul edildi.

Okulsuz tiyatronun gelişemeyeceğini bilen Muhsin Ertuğrul 1920 yılı başında Almanya'ya gitti ve orada büyük yönetmenlerin yanında kendini yetiştirdi. 1921'de İstanbul'a döndüğünde Dârülbédâyî'e yönetmen olarak tayin edildi. Kurumun önemli kişileri olan Ahmet Muvaahhit, İ. Galip, Behzat Hâki, Raşit Rıza onunla birlikte Dârülbédâyî'i yeniden canlandırma işine giriştiler. Ancak yönetim kurulu içindeki çekişmelerin sonu gelmedi, buna parasızlık da eklenince huzursuzluk sanatçılara da yansıdı. Bu durum karşısında sanatçılar yönetimin kendilerine bırakılmasını istediler ve sözcük olarak da Muhsin Ertuğrul'u seçtiler. İştekleri yönetim kuruluna iletilince büyük bir tepkiyle karşılaştılar; başta Muhsin Ertuğrul olmak üzere kararlarında direnen sanatçılar Dârülbédâyî'den çıkarıldı.

1926 yılının sonlarına doğru Dârülbédâyî yeni bir çalışma düzenine sokuldu. Belediye başkanlığına gelen Muhittin Bey (Üstündağ) İstanbul'daki kültür ve sanat faaliyetlerine büyük önem veriyordu. Aynı yıl Maarif Vekâleti'nde Sanâyi-i Nefîse Müdürlüğü ile Sanâyi-i Nefîse Encümeni kurularak belediyenin Dârülbédâyî konusunda atacağı adımlar desteklenmiş oldu. Yeni yönetmelikle bütçe, sanatçı aylıkları ve yönetim konuları ele alındı. 1927 yılı başlarında, dış ülkelerde çalışmalarını tamamlayıp yurda dönen Muhsin Ertuğrul tekrar Dârülbédâyî'in başına getirildi.

Gerek yönetim işlerini düzenleme, gerekse sanat çalışmalarını disiplinli bir biçimde yürütme açısından 1927-1928 dönemi Dârülbédâyî tarihinde bir dönüm noktasıdır. Bu olumlu gelişmede hükümetin de payı vardır. Zira 25 Haziran 1927 tarih ve 1167 sayılı kanunla ilk defa, Maarif Vekâleti'nce terbiyevî mahiyette sayılacak müesseselerin verecekleri konserler ve temsillerden istihlak vergisi alınmaması hükmü getiriliyordu.

Muhsin Ertuğrul yönetimindeki Dârülbédâyî'in bu dönemde, daha önceki basit komedi ve bulvar oyunları yerine tiyatro tarihinin büyük oyunlarını repertuarına aldığı görülmektedir. Repertuvarında Shakespeare, Schiller, Molière, Çekhov, Pirandello, İbsen, Andreyev, Tolstoy,

Strindberg gibi yabancı büyük yazarların yanı sıra Musahipzâde Celâl, Abdülhak Hâmid, Halit Fahri, Ömer Seyfettin, Nâzım Hikmet, Faruk Nafiz, Yakup Kadri, Vedat Nedim gibi Türk yazarları da yer aldı; 1927-1930 yılları arasında on yedi yerli oyun sahnelendi. Bu arada özellikle Shakespeare'in *Hamlet* trajedisi çok beğenildi ve uzun süre oynandı. Muhsin Ertuğrul'un bu dönemde hazırlamış olduğu, sahne çalışmalarına ışık tutan iç tüzük Türk tiyatro tarihinin disiplinle ilgili ilk belgesidir. İleride kurulacak olan devlet tiyatrosu düşüncesi de 1927'de Ankara'ya giden Dârülbédâyî sanatçılarının teklifiyle başlamıştır. Aynı yıl İstanbul'da teşkil edilen Sanâyi-i Nefîse Birliği tiyatro eğitimine başlamış, 1930 yılında yürürlüğe giren Belediyeler Kanunu'nun 15. maddesi belediyelere "ihtiyar" bir görev olarak tiyatro binası yapma ve tiyatro topluluğu kurma hakkını tanımıştır. Bu kanunla Dârülbédâyî daha sağlam temeller üzerine oturmuş oldu. 1928-1929 döneminde ayrıca edebî heyet yerine "okuma kurulu" (dramaturgluk) kuruldu. 1931 yılında alınan bir kararla Şehir Tiyatrosu adını alan Dârülbédâyî günümüzde İstanbul Belediyesi'ne bağlı olarak Harbiye, Fatih, Kadıköy, Üsküdar ve Gaziosmanpaşa sahnelerinde sadece temsiller vermek suretiyle faaliyetini sürdürmektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

- M. Kemal Küçük, *Tiyatro*, İstanbul 1933, s. 27, 30; Refik Ahmet Sevengil, *Yakın Çağlarda Türk Tiyatrosu*, İstanbul 1934, I-II, 99, 101, 113; Selami İzzet Sades, *Tiyatro Konuşmaları*, İstanbul 1936, s. 107; a.mlf., *Tiyatroya Dair*, İstanbul 1938, s. 35, 37; İsmail Hakkı Baltacıoğlu, *Tiyatro*, İstanbul 1941, s. 21-23; Aşot Madat, *Sahnemizin Değerleri*, İstanbul 1944, I, 59, 63; M. Roussou, *Andre Antoine*, Paris 1954, s. 4; Suat Taşer, *Bir Dünya ki...*, Ankara 1956, s. 81; Burhan Arpad, *Perde Arkası*, İstanbul 1959, s. 24; a.mlf., *Operet 8 Tablo*, İstanbul 1964, s. 51; Halit Fahri Ozansoy, *Dârülbédâyî Devrinin Eski Günlerinde*, İstanbul 1964, s. 54, 68-70; Özdemir Nutku, *Dârülbédâyî'in Elli Yılı*, Ankara 1969, s. 33-87; a.mlf., *Dârülbédâyî'in Oyun Seçimindeki Tutumu Üzerine Notlar*, Ankara 1970, s. 100-133; a.mlf., *Dünya Tiyatrosu Tarihi: II*, İstanbul 1985, s. 374-377; Sevdâ Şener, *Cumhuriyet Çağı Tiyatrosunda İnsan*, Ankara 1972, s. 11; Hafî Kadri Alpmann, *Portreler*, İstanbul 1972, s. 153; Metin And, *50 Yılın Türk Tiyatrosu*, Ankara 1973, s. 97; Vedat Nedim Tör, *Yıllar Böyle Geçti*, İstanbul 1976, s. 125; Vasfî Rıza Zobu, *O Günden Bugüne*, İstanbul 1977, s. 88-89; a.mlf., *Uzun Hikayenin Sonu*, İstanbul 1990, s. 171; Gülriş Sururi, *Kıldan İnce Kılıktan Keskin*, İstanbul 1978, s. 115; Muhsin Ertuğrul, *Benden Sonra Tufan Olmasın* (haz. Özdemir Nutku v.dğr.), İstanbul 1989, s. 353.

ÖZDEMİR NUTKU

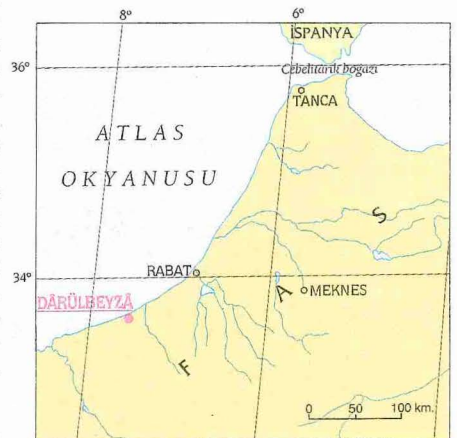
DÂRÜLBEYZÂ

(الدار البيضاء)

Fas'ın en önemli liman şehri.

Fas'ın kuzeybatısında Atlas Okyanusu kıyılarındaki geniş düzlükte yer alır; aynı adı taşıyan eyaletin merkezi ve ülkenin en önemli ticaret ve sanayi şehridir. Kuruluşu her ne kadar Marmol tarafından Kartacalılar'a, Hasan el-Vezzân (Afrikalı Leon) tarafından da Romalılar'a mal edilmekteyse de bu görüşleri destekleyecek somut belgeler bulunamamıştır. Şehrin Ortaçağ'daki adı Enfâ'dır (Berberice afa, "tepe, tümsek"), bu isim Portekiz kaynaklarında Anafe şeklinde geçer; bugün de şehrin batı kesimine Enfâ denilmektedir. Enfâ XV. yüzyılda Portekizliler tarafından tamamen tahrip edilmiş ve bu yöre Portekiz denizcileri arasında, bir işaret olarak harabelerin üzerine inşa ettikleri beyaz boyalı bir binadan dolayı "Casa Branca" (beyaz ev) adıyla anılmaya başlanmıştır. Bu isim, XVI. yüzyılda Enfâ'nın bir müstahkem mevki halinde Portekizliler'ce tekrar iskân edilmesinden sonra yeni şehrin adı olmuş, daha sonra da İspanyollar tarafından "Casa Blanca" ve Fransızlar tarafından "Maison Blanche" şeklinde kendi dillerine tercüme edilerek kullanılmıştır. Masanî (Alevî) Şerifi Mevlây (Sîdî) Muhammed b. Abdullah zamanından (1757-1792) itibaren de Dârülbeyzâ şeklinde Arapça'ya tercüme edilmiş olan isim bugün Araplar arasında bu haliyle, Batı dünyasında ise Casablanca şekliyle tanınmaktadır.

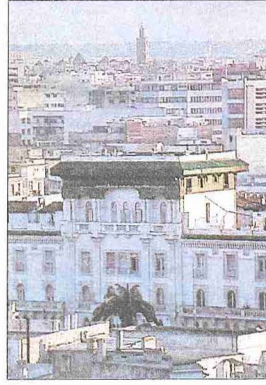
Dârülbeyzâ

Tâmisnâ bölgesi şehirlerinden olan Enfâ'nın VIII. yüzyılda Bergavâta kabilesi ile birlikte ortaya çıktığı sanılmaktadır. Şehrin, yeni bir din getirdiklerini iddia eden sapık Bergavâtalar'ın Ebû Bekir b. Ömer el-Lemtûnî tarafından 1060 yılında itaat altına alındıkları sırada Murâbitlar'ın (1056-1147) eline geçtiği ve tahrip edildiği, bu sebeple de Ebû Ubeyd el-Bekrî'nin *el-Mesâlik ve'l-memâlik*'inde adına rastlanmadığı kabul edilmektedir. Bergavâtalar ve Murâbitlar zamanında olduğu gibi Muvahhidler döneminde de (1130-1269) şehrin medeniyet alanında önemli bir varlık gösteremediği ve buraya nisbet edilen herhangi bir fikir adamının da yetişmediği görülmektedir. Sadece coğrafyacı İdrîsî (ö. 560/1165), buranın ticaret gemilerinin uğradığı bir liman olarak adından bahsetmektedir.

Enfâ'yı hareketli bir askerî liman haline getirenler Merînîler'dir (1196-1465). XIII. yüzyılın ortalarında Zenâte kabileleriyle iskân edilen ve bir vali ile kadı tarafından yönetilen şehir kısa sürede Tâmisnâ eyaletinin merkezi haline geldi. Ya'kûb el-Mansûr el-Merînî'nin Endülûs'e geçişi sırasında (1278) artık müstahkem bir deniz üssü haline gelmiş olan Enfâ'dan yardım aldığı bilinmektedir. Devamlı imar faaliyetlerine sahne olan ve Ebû'l-Hasan el-Merînî'nin (1331-1348) yaptırdığı büyük bir medrese ile de bölgenin önemli bir ilim merkezi haline gelen Enfâ özellikle Afrika - Avrupa deniz ticaretinde rol oynamaya başlamıştır. İspanyol kaynaklarından, Lisânüddin İbnü'l-Hatîb'in de (ö. 776/1375) ayrıntılı biçimde bahsettiği bu dönemde Aragon, Kastilya ve Cenova krallıklarının şehirde dâimî temsilci bulundurdıkları ve ticaret gemilerinin devamlı şekilde limana gelip gittikleri öğrenilmektedir.

XV. yüzyılın ilk yarısında, Merînîler'in İspanyollar'la Portekizliler karşısında zayıf düştükleri son dönemlerinde Enfâ, hristiyanların korsan gözüyle baktıkları müslüman denizcilerin kendi aralarından seçtikleri reisleri tarafından idare edilen küçük bir şehir devleti haline geldi ve tarihinin en müreffeh günlerini yaşadı. Bu durum Portekiz Kralı V. Alfonso'nun Enfâli denizcileri ortadan kaldırmak istemesine kadar devam etti. 1468 veya 1469 yılında elli gemiden oluşan büyük bir Portekiz donanmasının şehre yaklaştığını haber alan Enfâ halkı taşıyabildikleri eşya ve hayvanlarıyla birlikte Selâ (Salé) ve Rabat'a doğru çekildiler. Şehre giren Portekizliler yağmala-

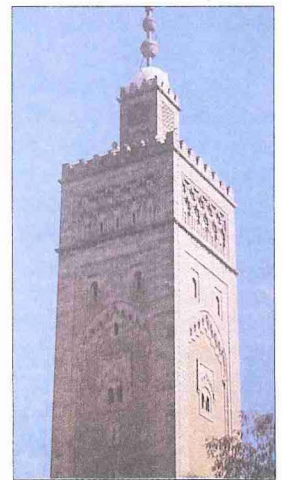
Dârülbeyzâ'dan bir görünüş - Fas

dıktan sonra evleri yaktılar ve surları da tamamen yıktılar. Portekizliler tarafından tekrar iskân edildiği 1515 yılına kadar harabe halinde kalan Enfâ bu tarihten itibaren Casa Branca (Casablanca) adıyla anılmaya başlandı ve kısa sürede eski canlılığına kavuştu. 1550'ye doğru şehri ziyaret eden Hasan el-Vezzân burada gördüğü imar faaliyetlerini, bağ ve bahçeleri, yerli halkın ve Portekizli istilâcılarla diğer Avrupalı tüccarların zenginliklerini ayrıntılarıyla anlatmaktadır. Portekizliler Casablanca'da XVIII. yüzyılın ortalarına kadar kalmışlar ve bu yıllarda özellikle büyük 1755 depreminin sonra askerî bir hareket olmaksızın yavaş yavaş şehri terketmişlerdir; kesin ayrılış tarihleri belli değildir. Onların ayrılmalarının hemen ardından Sîdî Muhammed b. Abdullah, adını da Arapçalaştırdığı şehirde derhal imar faaliyetlerine başlamış ve bu arada surları tamir ettirdiği gibi limana da ağır taşımacılığa uygun yeni bir iskele yaptırmıştır. Sîdî Muhammed'in Dârülbeyzâ'ya tam bir müslüman şehri görünümünü kazandırma çabalarına rağmen gelişen tarihî olaylar ve şehrin Avrupa deniz ticaret yolları üzerindeki önemli konumu buna fırsat vermemiş ve şehir kısa sürede Avrupalılar'ın oturdukları ayrı semtlerle, kiliselerle ve yabancı okullarla kozmopolit gelişimini sürdürmüştür.

Limandan ihraç edilen kuru bakliyatın ticaret ruhsatı Fas yönetimi tarafından yedi yıl arayla Kâdis'teki (Cadiz) iki İspanyol şirketine verildi (1782, 1789). Ancak Sultan Mevlây Süleyman, Şâviye bölgesi valisinin ayaklanmasıyla 1794'te limanı kapatmak zorunda kaldı ve orada iş yapan hristiyan tüccarlar Rabat'a nakledildi; liman ancak 1830'da Mevlây Abdurrahman b. Hâşim döneminde yeniden açılabilmiştir. Bu tarihten sonra temelli yerleşen Avrupalılar'ın sayısı artmaya başladı. Kısa zamanda

gelişen ticaretin hacmi 1906 yılında 14 milyon franka ulaştı ve Dârülbeyzâ Limanı bu hareketliliğiyle Tanca Limanı'nı geçti.

Dârülbeyzâ'ya yabancıların yerleşmeleri hususunda işaret edilmeye değer olan bir nokta, şehre gelen tüccarların başka unsurları da beraberlerinde getirmeleridir. 1857'den itibaren bazı konsolos ve yardımcılar yanında Fransisken misyonerleri başta olmak üzere çeşitli mezheplerden birçok Protestan ve Katolik misyoneri şehre geldi. Mağribliler arasında misyonerlik faaliyetlerinin yürütülmesi çok zor olduğundan yabancı heyetler bölgeye nüfuz etmek için çalışmalar sırasında eğitim, sağlık yardımı ve hayır işlerine ağırlık verdiler. Böylece halkın kendi işlerinde Avrupalılar'la iş birliği yapmalarını temin eden misyonerlerin çabaları sonucunda sömürgeciliğin bölgeye girişi yolundaki engeller ortadan kalktı. Misyonerlerden sonra şehre sömürgeci devletlerin İçişleri ve Savunma bakanlıklarına bağlı askerî ve siyasi temsilcileri geldiler. Ayrıca ilmi araştırmaları sömürgeciliğin aracı olarak kabul eden başka kuruluşlar da vardı. Çoğunluğunu coğrafi keşif heyetlerinin oluşturduğu bu araştırmacıların maddî kaynakları sömürgeci devletlerin sağladığı fonlardan geliyordu. Yabancı yerleşmelerin Dârülbeyzâ halkı üzerinde kötü sonuçları oldu. Şehir halkı günlük hayatlarında maddî ve mânevî birçok zorluklarla karşılaştı. Doğrudan müdahalenin işaretleri 1904'te Fas'a verilen kalınma kredilerinin ve İspanya'da toplanan Yeşil Ada Konferansı'nın ardından görülmeye başlandı. Fransız tüccarların Dârülbeyzâ gümrüğünü kendi kontrolleri altına almaları ve liman işletmesiyle tesislerin bakımının bir Fransız şirketi

Sultan Muhammedü'l-hâşim Camii'nin minaresi - Dârülbeyzâ / Fas

DÂRÜLBEYZÂ

tarafından yürütülmeye başlanmasıyla Fransız müdahalesi iyice hissedilir hale geldi. 1907'de Avrupalı işçilerle çatışan Şâviye kabilesine mensup işçiler büyük sıkıntılara düştüler. Bu çatışmayı bahane eden Fransa şehri bombalayıp Şâviye topraklarını fiilen işgal etti ve olaylar 1912'de Fransız himaye idaresinin kabulüne kadar devam etti; bu tarihte resmen başlamış olan işgal ancak 1956'da bağımsızlığın kazanılmasıyla son buldu.

Şehrin Fransız kuvvetlerince işgal edilmesinin hemen arkasından limanın genişletilmesine başlandı. Fas'taki Fransız kolonisi kumandanı Mareşal Lyautey'in Dârülbeyzâ Limanı'nı Fas'ın en büyük limanı yapmaya karar vermesinin başlıca iki sebebi, şehirde önemli sayıda Avrupalı göçmenin bulunması ve bölgede ticareti hızlandırarak Fas'taki Fransız kuvvetlerine malî destek sağlanmak istenmesiydi. Bu çalışmalarla limana açık deniz dalgalarına karşı 3180 m. uzunluğunda bir dalgakıran ile 4870 m. genişliğinde bir rıhtım yapıldı. 1907'de 20.000 olan şehrin nüfusu 1952'de 680.000'e ulaştı; bunun 472.920'si Faslı müslüman, 74.783'ü Faslı yahudi ve 132.779'u yabancı (99.000'i Fransız) idi. 1960 sayımında ise 965.277 olan nüfus içinde müslümanların 778.780'e çıkmasına karşılık yahudilerin 72.026'ya, yabancıların da 114.471'e düştüğü görülmektedir. Son nüfus sayımına göre ise (1990) şehrin nüfusu 3.355.000'dir.

Ülke sanayiinin yarısından çoğunu ve dış ticaretin % 80'ini elinde tutan Dârülbeyzâ Fas'ın en önemli iktisadî merkezidir. Bunun sebebi, şehrin ülkenin en büyük limanına sahip olması ve diğer şehirleri birbirine bağlayan yol ağının kavşak noktasında bulunmasıdır. Bu da tabii olarak sermayenin büyük oranda bu şehirde toplanmasını ve çok sayıda sanayi kuruluşunun doğmasını sağlamıştır.

Günümüzdeki modern şehir tarihî merkezin çevresini bir yarımay şeklinde kuşatmaktadır. İkamet, ticaret ve sanayi kesimleri birbirinden ayrılmış olup şehir geniş bir alana yayılmış durumdadır. Dârülbeyzâ çeşitli hava yollarının uğrak yeri olup başşehir Rabat'ın yaklaşık 100 km. güneyinde bulunur. Şehrin güneybatısında Kazablanka-Enfâ, doğusunda da Kazablanka Nouaceur adlı milletlerarası havaalanları yer alır. Kuzeydoğu yönünde Rabat, Meknes ve Fas şehirlerine giden demiryolu hattı sınırı geçerek Cezayir ve Tunus'a ulaşır.

II. Dünya Savaşı sırasında Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Roosevelt ile İngiltere Başbakanı Churchill arasında 12-23 Ocak 1943 tarihinde meşhur Kazablanka Konferansı yapılmış ve savaş sonu dünya politikası görüşülmüştür. Yine burada Fas Kralı V. Muhammed'in başkanlığında 1961'de düzenlenen bir konferansta da Brazavil devletler grubuna karşı Afrika'nın siyasî birliğini savunan Fas, Gana, Gine, Mali, Birleşik Arap Cumhuriyeti (Mısır-Suriye 1958-1961), Libya ve Cezayir geçici hükümeti arasında Dârülbeyzâ (Kazablanka) grubu oluşturulmuştur.

BİBLİYOGRAFYA :

İdrîsî, *Géographie d'Edrisi* (trc. P. A. Jaubert), Paris 1975, I, 219-220; Lisânüddin İbnü'l-Hatîb, *Mi'yarü'l-ihtiyâr* (nşr. M. Kemal Şebâne), Rabat 1977, s. 156-158; Vezzân ez-Zeyyâtî, *Vaṣṣu l-İfrîkiyye*, I, 195-198; Ahmed b. Hâlid en-Nâsîrî, *el-İstikṣâ* (nşr. Ca'fer en-Nâsîrî — Muhammed en-Nâsîrî), Dârülbeyzâ 1954-56, VIII, 121, 150, 151-152; G. Bourdon, *Les Journées de Casablanca*, Paris 1908; A. Tariot, *Monographie de Casablanca 1907-1914*, Casablanca, ts.; F. Weisgerber, *Casablanca et Les Chaouia en 1900*, Casablanca 1935; G. de Laqueray, *Notes sur l'histoire de Casablanca et son port*, Paris 1937; J. L. Miège — E. Hugues, *Les Européens à Casablanca au XIXe siècle*, Paris 1954; M. I. Cohan — L. Hahn, *Morocco Old Land*, London 1966, s. 51-52, 62-63; R. Dozy — M. J. de Goeje, *Descriptions de l'Afrique et de l'Espagne par Edrisi*, Leiden 1968, s. 84; A^c mālū nedueti'd-Dâri'l-Beyzâ², Dârülbeyzâ 1983; Sâdık b. el-Arabî, *Kitabü'l-Mağrib*, Beyrut 1404/1984, s. 129-132; *Dossier bibliographique sur le grand Casablanca*, Casablanca 1987; A^c mālū'n-nedveti's-şâniyeti'd-Dâri'l-Beyzâ², Dârülbeyzâ 1988; İhsan Hindî, "ed-Dârü'l-Beyzâ²: cevheretü'l-atlâsî", *Fayṣal*, XXIV, Riyad 1979, s. 35-45; Abdülaziz b. Abdullah, "Beyne Enfâ ve'd-Dâri'l-Beyzâ²", *el-Menâhil*, XXX, Rabat 1984, s. 88-105; René Basset, "Bergavâta", *İA*, II, 539-541; Georges Marçais, "Merîniler", *a.e.*, VII, 763-766; Şinâsi Altundağ, "Murâbıtlar", *a.e.*, VIII, 580-586; E. Lévi-Provençal, "Vattâsiler", *a.e.*, XIII, 234-235; A. Adam, "Anfâ", *El²* (İng.), I, 506; a.mlf., "al-Dâr al-Baydâ²", *a.e.*, II, 116-117; a.mlf., "Casablanca", *EBr*, V, 7-8; R. Le Tourneau, "Barghawâta", *El²* (İng.), I, 1043-1045; *Mu.M.*, Mülhak II (1972), s. 191-193; *ABr*, XIII, 116.

MUHAMMED RAZÜK

DÂRÜLELHAN

(دارالاحسان)

Osmanlı Devleti'nde kurulan
ilk resmî mûsiki mektebi.

Bu kurumun açılışından önce de bu amaca yönelik bazı adımların atılmış olduğu görülmektedir. Bunlar arasında en önemlisi, İstanbul Şehremini Cemil Bey'in (Topuzlu) teşebbüsüyle Dârülbey-

dâyi-i Osmânî'nin açılışdır. Dârülbeydâyi, özel olarak Paris'ten getirilen ünlü tiyatro adamı André Antoine'ın umum müdürlüğü altında 1914'te kuruluş çalışmalarına başladı. Bir mûsiki ve tiyatro okulu olarak düşünülen bu kurumun tiyatro bölümü müdürlüğüne Reşad Rıdvan, mûsiki bölümü müdürlüğüne de bestekâr Ali Rifat Bey (Çağatay) getirildi. Mûsiki bölümü Şark ve Garp mûsikisi olarak ikiye ayrılmıştı. Şark mûsikisi bölümünün amacı, klasik mûsikiyi unutulmaktan ve bozulmaktan kurtarmak, gelecekte tiyatroya faydalı olabilecek yolda geliştirmek, klasik eserleri aslına uygun olarak notaya almak, bu eserleri yayımlamak ve mûsiki zevkini topluma yaymak şeklinde tesbit edilmişti. Şark mûsikisi bölümünde Zekâizâde Ahmet Efendi (Irsoy), Leon Hancıyan, Hâfız Yûsuf Efendi, Rauf Yektâ Bey, Tanbûrî Cemil Bey, Abdülkadir Bey (Töre) gibi kişilerin, Garp mûsikisi bölümünde ise Zâtî Bey (Arca), Zeki Bey (Üngör), Âsaf Bey (Asal), Victor Radeglio, Henry Fourlanî, Chevalier Geza de Hegey'in hocalık yapmaları kararlaştırılmıştı. Dârülbeydâyi'nin kuruluşunda tiyatroyu, sahne mûsikisini, Türk ve Batı mûsikilerini bir bütün olarak ele almak düşüncesi benimsenmişti. Hoca kadrolarının tesbitinin ardından giriş imtihanları yapıldı. Ancak bir süre sonra I. Dünya Savaşı'nın çıkması üzerine Antoine ülkesine dönünce okulun resmen açılışı ertelendi, bu arada Garp mûsikisi bölümü de kapatıldı. Yaşanan savaş şartlarının, öngörülen tasarının uygulanmasına bütünüyle izin vermemesine rağmen tiyatro ve Şark mûsiki bölümü ça-

Dârülelhan'ın amblemi

(Hattat Hamit Aytâz tarafından düzenlenmiştir)

